

CZY MOJE DZIECKO JEST ZAGROŻONE DYSLEKSJĄ?

CO WARTO WIEDZIEĆ O DYSLEKSJI ?

Na wstępie należy wyjaśnić, co rozumie się pod pojęciem „dysleksja rozwojowa”. Najogólniej można powiedzieć, iż są to specyficzne trudności dziecka w nauce czytania i pisania. Określenie – rozwojowa dysleksja - oznacza, że jej symptomy występują na każdym etapie rozwojowym.

Przyczyny dysleksji:

- genetyczna – dziedziczenie zmian, stąd dysleksja dotyka także innych członków rodziny ucznia
- opóźnionego dojrzewania centralnego układu nerwowego – w wyniku niedojrzałości kory mózgowej następuje wydłużenie wielu funkcji, np. długo utrzymująca się dwuręczność, opóźnienie rozwoju mowy, zaburzona integracja funkcji percepcyjno – motorycznych
- organiczna – w wyniku czynników chemicznych, fizycznych lub biologicznych dochodzi do mikrouszkodzeń okolic mózgu odpowiedzialnych za czynności czytania i pisania
- hormonalna – poprzez nadprodukcję testosteronu dochodzi do niedokształcenia niektórych struktur okolic kory mózgowej
- psychogenna – poprzez urazy psychiczne i stres dochodzi do zaburzeń, jąkania, a także wrogiego stosunku do szkoły i nauczycieli

Biorąc pod uwagę **dzieci w wieku przedszkolnym** mówi się o **ryzyku dysleksji**. Termin ten stosuje się w odniesieniu do dzieci w wieku po niemowlęcym i przedszkolnym, które wykazują wybiórcze zaburzenia w rozwoju psychoruchowym, które mogą warunkować wystąpienie specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu. Trzeba jednak dodać, że dotyczy ona jedynie dzieci w normie intelektualnej oraz osób bez uszkodzeń słuchu i wzroku.

Dziecko ryzyka dysleksji nie musi stać się dzieckiem dyslektycznym. Wszystko zależy od tego, jak szybko rozpoznamy jego potrzeby i zareagujemy na nie, czy uda nam się - i w jakim stopniu - wyrównać dysharmonię w rozwoju psychomotorycznym, zanim dziecko zacznie doświadczać niepowodzeń w nauce. Po co czekać na niepowodzenia? Lepiej im zapobiegać.

Dlatego niezmiernie ważne jest, by umieć dostrzec te trudności jak najwcześniej u dziecka i jak najszybciej podjąć działania wspomagające i stymulujące rozwój.

TEST WIEDZY O DYSLEKSJI DROGI RODZICU!

Na pewno słyszałeś nie raz o dysleksji rozwojowej, proponujemy Ci na początek mały test wiedzy. Przeczytaj każde uważnie i zdecyduj, zaznaczając odpowiednią odpowiedź – czy jest prawdziwa, czy fałszywa. Po wypełnieniu porównaj swoje odpowiedzi z kluczem na ostatniej stronie. Jeśli uzyskałeś mniej niż 12 odpowiedzi zgodnych z kluczem lub wahałeś się przy udzielaniu odpowiedzi – zachęcamy do zapoznania się. Może to zwiększyć szanse Twojego dziecka!

TEST WIEDZY O DYSLEKSJI			
Lp.	Stwierdzenia	Prawda	Fałsz
1	Dysleksja rozwojowa jest jednym z wielu rodzajów specyficznych trudności w uczeniu się.	P	F
2	Z dysleksji się wyrasta.	P	F
3	Dysleksja jest zaburzeniem dziedzicznym.	P	F
4	Dziecko z zaburzeniami mowy to dziecko ryzyka dysleksji.	P	F
5	Inteligentne dziecko samo poradzi sobie z trudnościami w czytaniu i pisaniu, więc nie może mieć dysleksji.	P	F
6	Nie diagnozuje się dysleksji, gdy u dziecka występuje niepełnosprawność intelektualna.	P	F

7	Dziecko z dysleksją ma możliwość zdawania egzaminów państwowych na specjalnych zasadach.	P	F
8	Diagnozę dysleksji może przeprowadzić nauczyciel.	P	F
9	Rodzic może udać się z dzieckiem do poradni psychologiczno-pedagogicznej tylko na wniosek nauczyciela przedszkola/szkoły.	P	F
10	Objawy ryzyka dysleksji można zaobserwować już w okresie przedszkolnym, zanim dziecko rozpocznie naukę czytania.	P	F
11	Nauczyciele są zobowiązani do dostosowania wymagań do indywidualnych potrzeb dzieci z ryzykiem dysleksji.	P	F
12	Rodzic ma obowiązek przedstawić w szkole wyniki badań diagnostycznych prowadzonych w poradni.	P	F

Źródło: www.ibe.edu.pl

JAKIE SĄ OBJAWY RYZYKA DYSLEKSJI ?

Są to objawy nieharmonijnego rozwoju dziecka – opóźnienia rozwoju tych funkcji, które leżą u podstaw uczenia się czytania i pisania. Zamieszczona poniżej lista objawów ryzyka dysleksji pozwoli Państwu na **wstępne oszacowanie zagrożenia tym zaburzeniem** u dzieci przedszkolnych. Jeżeli po analizie poniższych stwierdzeń wskażecie kilka jako prawdziwych w odniesieniu do Waszego dziecka, warto skonsultować uzyskany wynik z nauczycielem, pedagogiem lub psychologiem.

Kwestionariusz zachowań dziecka „Ryzyka dysleksji” opracowany przez M. Bogdanowicz

- dziecko słabo biega, ma problemy z utrzymaniem równowagi (np. podczas chodzenia po wyznaczonej linii)
- dziecko wykazuje niechęć do wykonywania czynności samoobsługowych i ma z tym problemy (zapinanie małych guzików, sznurowanie butów)
- niechęć dziecka do rysowania, wykonywanie uproszczonych rysunków
- nieprawidłowy sposób trzymania ołówka w palcach, dziecko przyciska ołówek za słabo albo za mocno
- dziecko ma trudności z posługiwaniem się nożyczkami
- trudności w składaniu według wzoru obrazków, puzzli, układanek
- opóźniony rozwój mowy lub niektóre jego zaburzenia
- trudności z zapamiętaniem krótkich wierszy i piosenek
- trudności z rozpoznawaniem i tworzeniem rymów
- trudności z zapamiętywaniem i przypominaniem nazw (głównie sekwencji takich jak pory roku, dni tygodnia, pory dnia)
- trudności z budowaniem wypowiedzi, posługiwanie się równoważnikami zdań
- opóźniony rozwój w zakresie lateralizacji (preferencji jednej ręki)
- opóźniony rozwój w zakresie orientacji w schemacie ciała i przestrzeni

CO ZROBIĆ, JEŻELI DOSTRZEŻEMY OBJAWY RYZYKA DYSLEKSJI?

1. Wykonaj test Skala Ryzyka Dysleksji M. Bogdanowicz. Można go wykonać w poradni.
2. Jeżeli wynik będzie świadczył o potencjalnym ryzyku, udaj się do poradni psychologiczno-pedagogicznej w celu pełnej diagnozy. W poradni dziecko będzie miało wykonane testy psychologiczne i pedagogiczne, które wskażą przyczynę problemu. Warto je zrobić przed pójściem dziecka do szkoły, aby wiedzieć, jak pracować z dzieckiem, aby mu pomóc przezwyciężyć problem. W wydanej opinii znajdziesz wskazówki do pracy w szkole i w domu.

3. Jeżeli dziecko obraca litery lub cyfry, przekręca wyrazy, szybko się męczy, przechyla głowę podczas prac angażujących wzrok– wykonaj badanie u specjalisty ortoptysty, aby wykluczyć wady wzroku, również te ukryte.
4. Jeżeli dziecko ma trudności z rozumieniem dłuższych wypowiedzi, wykazuje nadwrażliwość słuchową, ma trudności w koncentracji uwagi – warto wykonać badanie centralnego przetwarzania słuchowego i w razie potrzeby podjąć trening słuchowy.
5. Wykonaj Diagnostykę Integracji Sensorycznej (SI). Integracja sensoryczna to proces, dzięki któremu mózg otrzymuje informację ze wszystkich zmysłów, dokonuje ich rozpoznania, segregowania, interpretacji, a także integruje ze sobą i z wcześniejszymi doświadczeniami. Na tej podstawie tworzy się reakcja odpowiednia do sytuacji. Wskazaniem do diagnozy są m.in. trudności w czytaniu i pisaniu.

JAK POMAGAĆ – CZYLI JAK WSPIERAĆ DZIECKO Z RYZYKIEM DYSLEKSJI W DOMU?

I. Zapewnij dziecku dużo ruchu

Trzeba pamiętać, że mózg dla prawidłowego rozwoju potrzebuje ruchu, dlatego należy zapewnić dziecku dostateczną jego ilość. Wskazane są zajęcia sportowe, gdzie wymagany jest ruch naprzemienny, np. jazda na rowerze, pływanie itp. Należy wykonywać w domu ćwiczenia i zabawy fizyczne oparte na harmonii, rytmie i ruchu naprzemiennym /prawa –lewa/, które mają za zadanie zintegrować pracę obu półkul mózgowych.

ĆWICZENIA NAPRZEMIENNE:

- 🕒 podskoki, podrzucanie woreczka z ręki do ręki, podawanie pod kolanem,
- 🕒 w pozycji stojącej sięganie ręką (dłonią, łokciem) do przeciwległej nogi(kolana, pięty),
- 🕒 w pozycji leżącej na plecach j.w. (prawy łokieć do lewego kolana, potem lewy do prawego itd.); ważne, aby mięśnie szyi były rozluźnione, a oddech rytmiczny,
- 🕒 naprzemienne dotykanie ręką ucha, ramienia, biodra, kolana, kostki (lewa ręka-prawe ucho, prawa ręka-lewe ucho, lewa ręka-prawe ramię, prawa ręka-lewe ramię itd., coraz niżej),

II. Staraj się usprawniać percepcję słuchową:

- ☉ Wystukiwanie rytmu – rodzic „podaje” rytm a dziecko go odtwarza, np.: dwa klaśnięcia, dwa tupnięcia itp. (w zależności od możliwości dziecka dokładamy kolejny element rytmu).
- ☉ Odtwarzanie rytmu na podstawie ustalonego wcześniej schematu z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych lub dostępnych w domu przyborów typu: miska – drewniana łyżka, pokrywka – wałek do ucierania, klocki, np.: rodzic objaśnia, że kiedy uderzy klockiem o klocek – dziecko tupie nogami, uderzenie wałkiem o pokrywkę – dziecko klaszcze itp. (stopniowanie trudności – zaczynamy od prostych rytmów a następnie zwiększamy ilość i różnorodność powtórzeń).
- ☉ Powtarzanie podanych przez rodzica wyrazów – najpierw podajemy 2, 3 wyrazy, a potem zwiększamy ilość, np. kot – płot – miska, dom- pies- buda, trawa, itd.
- ☉ Różnicowanie dźwięków z najbliższego otoczenia : co słyszysz za oknem, jakie urządzenie wydaje taki dźwięk (można odtworzyć nagranie), rozpoznaj czyj to głos, np. odgłosy zwierząt.
- ☉ Prezentowanie ciągu cyfr lub wyrazów z danej grupy, np. warzywa. Dziecko powinno zapamiętać kolejno elementy i następnie je odtworzyć.
- ☉ Dzielenie wyrazów na sylaby, od dwusylabowych po wielosylabowe (np. podczas spaceru – co widzę, to dzielę na sylaby; dziecko może podskakiwać dzieląc wyraz na sylaby)
- ☉ Łączenie sylab w wyrazy: posłuchaj, co powstanie kiedy powiem ław-ka, domek, sa-mo-lot, ka-czusz-ka itd. do wielosylabowych.
- ☉ Wyodrębnianie pierwszej głoski w wyrazie, wyodrębnianie ostatniej (zaczynamy od wyróżniania spółgłosek)
- ☉ Łączenie głosek w wyrazy – rodzic mówi prosty wyraz głoskując a dziecko łączy je w wyraz , np. t-a-t-a. Dzielenie wyrazów na głoski – jakie głoski słyszysz w wyrazie kot, dom itd..
- ☉ Zabawa w wymyślanie wyrazów na głoskę, którą kończy się podany wyraz, np.: pomidor – rower – robot – traktor itd.

III. Staraj się usprawniać pamięć i percepcję wzrokową:

- ◆ Co zniknęło?- dziecko zapoznaje się z kilkoma przedmiotami. Następnie się odwraca, a dorosły w tym czasie ukrywa jeden element. Zadaniem dziecka jest nazwanie ukrytego przedmiotu.
- ◆ Ciągi obrazków- dorosły wyklada przed dzieckiem kilka obrazków (zaczynając od 3-4). Dziecko przygląda się im i zapamiętuje ich kolejność. Następnie dorosły zakrywa obrazki, a zadaniem dziecka jest wymienić je po kolei, wskazać obrazek wywołany przez dorosłego lub odpowiedzieć na szczegółowe pytania do obrazków, np. Jakiego koloru był samochód?
- ◆ Gry karciane i układanki- gry typu memory (odszukiwanie par takich samych obrazków), gra typu Dooble (wyszukiwanie wspólnych symboli na różnych kartach), układanie obrazków z części (układanki klockowe, pocięte pocztówki, puzzle), układanie z pamięci układów figur geometrycznych, mozaika geometryczna.

IV. Staraj się usprawniać motorykę małą:

- ❖ malowanie
- ❖ próby pisania
- ❖ lepienie z plasteliny
- ❖ wyklejanie
- ❖ zapinanie guzików
- ❖ zabawy z różnego rodzaju masami
- ❖ zabawy dużą piłką, balonikami, kulami ugniecionymi z gazet
- ❖ zabawy woreczkiem wypełnionym grochem lub ryżem
- ❖ budowanie konstrukcji z klocków

RODZICU!

NIGDY NIE MOŻNA BAGATELIZOWA ROZWOJU DZIECKA!

TEST WIEDZY O DYSLEKSJI – KLUCZ

Stwierdzenie	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Właściwa odpowiedź	P	F	P	P	F	P	P	F	F	P	P	F

BIBLIOGRAFIA:

1. M. Bogdanowicz *Ryzyko dysleksji. Problem i diagnozowanie*
2. Bogdanowicz M., Adryjanek A., Rożyńska M.,(2011) *Uczeń z dysleksją w domu. Poradnik nie tylko dla rodziców.*
3. Davis R. D. *Dar dysleksji*
4. www.ptd.edu.pl
5. www.dardysleksji.pl
6. www.domowa.edu.pl
7. www.ibe.edu.pl

Opracowanie:

Iwona Bednarowicz

Katarzyna Pietrucha